

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)
หน่วยสร้างสิ่งใหม่และพัฒนาประโยชน์จากเอกสารสิทธิบัตรเพื่อการวิจัยและพัฒนา (สสวพ)
สถาบันนวัตกรรมและพัฒนาผลิตภัณฑ์อาหาร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ จตุจักร กรุงเทพฯ 10900
โทรศัพท์ 0-2942-8629 ต่อ 908, 626 โทรสาร 0-2942-8629 ต่อ 309

Thai IP Corner

Newsletter

เครือข่ายผู้ใช้ประโยชน์จากเอกสารสิทธิบัตรและทรัพย์สินทางปัญญา

ปีที่ 4 ฉบับที่ 2

มกราคม - เมษายน 2552

ปัญญาจากการประมวลสิทธิบัตร (Patent Intelligence)

หทัยทิพย์ สามพันพวง

ในอนาคตอันใกล้นี้ ทรัพย์สินทางปัญญาจะเป็นสิ่งที่ดึงดูดความสนใจของทุกภาคอุตสาหกรรม สภาพแวดล้อมที่มีการแข่งขันสูงเช่นในปัจจุบัน เป็นสิ่งที่ทำให้องค์กรต้องรวบรวมข้อมูลที่เป็นความฉลาดทางการแข่งขัน จากหลากหลายแหล่งข้อมูล สิทธิบัตรเป็นหนึ่งในแหล่งข้อมูลดังกล่าวซึ่งเข้าถึงง่าย และยังเป็นแหล่งข้อมูลทางเทคโนโลยี ด้วยปัญญาจากการประมวลสิทธิบัตร (Patent Intelligence) เป็นการแปลงเนื้อหาในเอกสารสิทธิบัตรจำนวนมากมายังให้กลายเป็นข้อมูลทางเทคนิค ข้อมูลทางธุรกิจ และความเข้าใจด้านกฎหมาย ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกิดความได้เปรียบในการแข่งขัน

ปัญญาจากการประมวลสิทธิบัตร (Patent Intelligence) ทำให้เจ้าของธุรกิจมีทักษะความสามารถมากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นด้านกฎหมาย การวิจัยและพัฒนาผลิตภัณฑ์ กลยุทธ์ หรือบทบาทการพัฒนาธุรกิจ ข้อมูลสิทธิบัตร (Patent Information) สามารถใช้ในการคาดคะเนการเข้าสู่ตลาด และช่องว่างทางธุรกิจ แยกแยะรายละเอียดการอนุญาตให้ผู้อื่นใช้สิทธิในสิทธิบัตร และกลุ่มเป้าหมายทางการค้า การประเมินจุดแข็ง จุดอ่อนของคู่แข่ง โอกาสและภัยคุกคาม

กว่าร้อยละ 80 ของข้อมูลสิทธิบัตรไม่สามารถค้นหาได้จากแหล่งข้อมูลอื่น ความสำคัญของปัญญาจากการประมวลสิทธิบัตร (Patent Intelligence) ในการตรวจสอบข้อมูลทางเทคนิคและการแข่งขันของคู่แข่ง จึงเป็นสิ่งที่ไม่ควรมองข้าม เนื่องจากสิทธิบัตรเป็นผลผลิตจากนวัตกรรม ที่เกิดขึ้นในสภาพแวดล้อมที่มีการแข่งขัน

ข้อมูลที่ได้จากสิทธิบัตรอาจมองในมุมมองของ

- ใคร (Who)** - ความสัมพันธ์ระหว่างนักประดิษฐ์ บริษัท นักกฎหมาย อื่นๆ
- เมื่อไร (When)** - แนวโน้มการประดิษฐ์ แนวโน้มการโอนสิทธิ แนวโน้มการวิจัย อื่นๆ
- ที่ไหน (Where)** - ภูมิศาสตร์ของผู้ประดิษฐ์ ภูมิศาสตร์ของผู้รับโอนสิทธิ
จุดอ่อน/จุดแข็งของพื้นที่ธุรกิจ อื่นๆ
- ทำไม (Why)** - แรงกระตุ้น การประยุกต์ใช้ การปรับปรุงแก้ไข โอกาส การลงทุน

ปัญญาจากการประมวลสิทธิบัตร (Patent Intelligence) จะให้ข้อมูลด้านเงื่อนไขเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเทคโนโลยีหรือตลาด ซึ่งเป็นประโยชน์มากสำหรับผู้ผลิตในการติดตามกิจกรรมของคู่แข่งและแนวโน้มของนวัตกรรมใหม่ๆ

ความสำคัญของปัญญาจากการประมวลสิทธิบัตร (Patent Intelligence) ในการอนุญาตใช้สิทธิ (Licensing) ที่เกี่ยวข้องกับนวัตกรรมเปิด (Open Innovation)

สิทธิบัตรที่ได้ผ่านขั้นตอนการอนุญาตให้ผู้อื่นใช้สิทธิ (Patent out-licensing) เป็นปัจจัยสำคัญของการดึงมูลค่าของเทคโนโลยี บริการ และผลิตภัณฑ์ของบริษัททุกชนิด ส่วนสิทธิบัตรที่ผ่านขั้นตอนการขออนุญาตใช้สิทธิจากผู้อื่น (Patent in-licensing) จะเป็นสิทธิบัตรที่กำลังเติบโตไปสู่การเป็นนวัตกรรมที่ถูกล้อมรั้ว (“fencing in” or “fencing out” innovation) ในพื้นที่ยุทธศาสตร์ทางธุรกิจ ทั้ง Patent out-licensing และ Patent in-licensing ทำให้เกิดเครื่องมือทางการค้ารอบตลาดการเติบโตของเทคโนโลยีที่ขายได้อย่างอิสระ (Freely tradable technologies) นั่นคือ ความคิด (idea) และทรัพย์สินที่จับต้องไม่ได้ (intangibles)

สิ่งสำคัญในการใช้ประโยชน์ปัญญาจากการประมวลสิทธิบัตร (Patent Intelligence) สำหรับนวัตกรรมเปิด (Open Innovation) คือ การเชื่อมโยงข้อมูลที่ค้นพบในสิทธิบัตรไปยังตลาดอื่น และข้อมูลทางการเงิน เพื่อเพิ่มการแยกแยะข้อมูล การจัดการ และการผลักดันให้เกิดการพัฒนาผลิตภัณฑ์ ไม่ว่าจะอะไรจะเป็นแหล่งที่มาของการพัฒนานั้นก็ตาม โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อใช้ปัญญาจากการประมวลสิทธิบัตร (Patent Intelligence) สร้างข้อมูลที่ไม่สมดุล (Information imbalance)

อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งความแน่นอนจะมากขึ้นหรือน้อยลงขึ้นอยู่กับการผลักดันการดำเนินงานขององค์กร ผลตอบแทน ความรวดเร็ว และความมีอำนาจเหนือตลาด

เพื่อการนำข้อมูลเชิงลึกจำนวนมหาศาลที่ได้จากปัญญาจากการประมวลสิทธิ์บัตร (Patent Intelligence) มาใช้พัฒนานวัตกรรมเปิด (Open Innovation) จึงมีความจำเป็นที่ผู้ประกอบการจะต้องมีองค์ความรู้ในการดึงและเชื่อมต่อข้อมูลเหล่านี้ สิ่งที่สำคัญมากกว่าการพูดก็คือการลงมือทำ การอนุญาตให้ใช้สิทธิในสิทธิ์บัตร (Patent licensing) จะทำให้เกิดผลตอบแทนเชิงปริมาณมากกว่าการเก็บข้อมูลเป็นความลับ *Therefore, it is important not only to establish metrics but also to develop lines of communication that briefly, succinctly and measurably visualize the link between the rights transfer and technology transfer from licensing-driven open innovation.*

จึงเป็นสิ่งสำคัญที่ไม่เพียงแต่การสร้างองค์ความรู้ทางวิทยาศาสตร์ขึ้นมา แต่ต้องพัฒนาเส้นทางการสื่อสารที่สั้น รัดกุมและเห็นภาพที่เชื่อมโยงระหว่างการโอนสิทธิและถ่ายทอดเทคโนโลยีจากการผลักดันนวัตกรรมเปิด (Open Innovation) ผ่านการอนุญาตให้ใช้สิทธิในสิทธิ์บัตร เพื่อให้บรรลุผลนี้ ผู้จัดการต้องรอบรู้ในแนวทางของเทคนิค กฎหมายและมูลค่าทางธุรกิจจากสิทธิ์บัตรเพื่อพอร์ตการลงทุนผลิตภัณฑ์ของตนเอง.....@@@

ที่มา

- บทความ เรื่อง "Patent Intelligence" จากเว็บไซต์ <http://ezinearticles.com/?Patent-Intelligence&id=584342> โดย Vinod Kumar Singh
- บทความ เรื่อง "Patent Intelligence for Open Innovation - a medical device case study" จากเว็บไซต์ <http://www.pure-insight.com/webinars/patent-intelligence-for-open-innovation>

เทคโนโลยีช่วยป้องกันการปลอมแปลงได้อย่างไร

พชร สวัสดิ์รักษ์

ในปี ค.ศ. 2007 สหภาพยุโรปรายงานการเพิ่มขึ้นของยาปลอม ณ เขตชายแดนยุโรป สูงถึงร้อยละ 380 เมื่อเทียบกับรายงานในปี ค.ศ. 2005 ใน โบรชัวร์ขององค์การอนามัยโลก (WHO) เรื่อง “IMPACT - International Medical Products Anti-Counterfeiting Taskforce” (ผลกระทบ- งานการต่อต้านผลิตภัณฑ์ปลอมทางการแพทย์นานาชาติ) รายงานหัวข้อ “a trail of death in Argentina” in 2004 (ติดตามการตายในอาร์เจนตินา ในปี ค.ศ. 2004) เล่าเรื่องราวของหญิงวัย 22 ปี ซึ่งเสียชีวิตเนื่องจากดื่บล้มเหลวหลังจากถูกฉีดยาปลอมซึ่งเป็นสารพิษร้ายแรง และมีการระบุว่าผู้ป่วยมากกว่าหนึ่งร้อยรายถูกฆ่าในปานามาโดยกลีเซอรีนปลอม อันตรายรูปแบบนี้พบได้ทั่วโลก

“ยาปลอม” หมายความว่ารวมไปถึง อุปกรณ์ทางการแพทย์ปลอม ถูกสร้างให้ดูเหมือนของแท้มากขนาดที่ผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับสุขภาพ ยังไม่สามารถแยกได้ บทความนี้จะบอกถึงลักษณะภาพรวมของยาปลอมที่มีอยู่ในท้องตลาดทั่วโลก และระบุถึงบางเทคโนโลยีที่นำมาใช้กำจัดของปลอมออกจากระบบ ซึ่งดัดแปลงจากบทความของ Jean-Marc Bobée (2009)

องค์การอนามัยโลก (WHO) นิยามความหมายของ “ยาปลอม” คือ สิ่งที่เจตนาปลอม หรือทำให้หลงเชื่อทั้งในเอกลักษณ์ และ/หรือ ที่มา ซึ่งสามารถประยุกต์กับทั้งตราสินค้าและตัวผลิตภัณฑ์ ยาปลอมอาจรวมถึงยาที่มีส่วนผสมถูกต้อง ส่วนผสมผิด ไม่มีส่วนผสม ส่วนผสมที่ทำหน้าที่ไม่เพียงพอหรือบรรจุภัณฑ์ปลอม ซึ่งทั้งหมดนั้นผิดกฎหมาย ล้วนเป็นอันตรายและถึงตายได้เนื่องจากทำให้ผู้ป่วยเข้าใจผิดและเชื่อว่าตนบริโภคยาเพื่อป้องกันหรือรักษาโรคแต่ความจริงแล้วผู้ป่วยไม่ได้รับสิ่งที่ต้องการเลย

องค์การอนามัยโลก (WHO) ประมาณการว่าร้อยละ 7-10 ของยาในช่องว่างของระบบควบคุมยาเป็นยาปลอม ในประเทศกำลังพัฒนาซึ่งอาชญากรสามารถหาประโยชน์จากระบบควบคุมพบยาปลอมถึงร้อยละ 25-50 ของยาในตลาดเป็นเรื่องน่าเศร้าที่การทำยาปลอมกลายเป็นธุรกิจขนาดใหญ่ซึ่งองค์การอนามัยโลก (WHO) ประเมินมูลค่าได้ประมาณ 32-46 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ

ทำไมถึงเป็นยาปลอม

การปลอมโดยเฉพาะในผลิตภัณฑ์ขั้นต้นที่เจาะกลุ่มลูกค้าชั้นสูง เช่น ยา มีแนวโน้มเป็นกิจกรรมอาชญากรรมที่ทำกำไรได้ดี ข้อบังคับทางกฎหมายและโทษค่อนข้างเบา ดังนั้นจึงมีการเติบโตของอาชญากรด้านนี้คงมีอยู่ค่อนข้างมาก

การพัฒนาเทคโนโลยีเกี่ยวกับการคัดลอกฉลากและบรรจุภัณฑ์ ทำให้การปลอมเป็นไปได้ง่ายและแทบจะไม่สามารถแยกความแตกต่างจากของจริงได้เลย และการเติบโตของ e-commerce อนุญาตให้มีการส่งยาออนไลน์เป็นปัจจัยสำคัญที่เพิ่มการค้าของยาปลอม เนื่องจากผู้ขายสามารถติดต่อกับผู้ซื้อได้โดยตรง โดยไม่อยู่ในการกำกับของกฎหมายและหน่วยงานของรัฐ

คุณภาพการปลอมพัฒนาขึ้น

จากรูปคุณสมารถระบุได้หรือไม่ว่าขวดไหนเป็นของจริง ??????

(ภาพจาก STP Pharma Pratiques)

บางครั้งของเลียนแบบที่มีคุณภาพ แทบเป็นไปไม่ได้ที่จะแยกความแตกต่าง จากของจริงเลย ดังนั้น จำเป็นต้องมีวิธีวิเคราะห์ทางเคมีกายภาพ (physicochemical pack analysis) เข้ามาช่วย เพื่อที่จะเทียบตัวอย่างที่สงสัยกับตัวอย่างอ้างอิงของบริษัท ยกตัวอย่างในประเทศแปรรูป การตรวจสอบด้วยตาอย่างเดียวไม่เพียงพอที่จะระบุของปลอมได้

เทคโนโลยีสำหรับผู้ประกอบการปลอม

ขณะที่เทคโนโลยีช่วยส่งเสริมให้เกิดปัญญา ก็ยังมีเทคโนโลยีที่ช่วยผู้ผลิต ในการสู้กับนักปลอมแปลง ในการสร้างกลยุทธ์ต่อต้านการปลอมอย่างมีประสิทธิภาพ 3 หลักการ ดังนี้

1. การใช้รหัสที่สอดคล้องกันและรหัสมาตรฐานและระบบจำแนกเอกลักษณ์สำหรับหีบห่อภายใน
2. การใช้ลักษณะเฉพาะที่ชัดเจนและที่ซ่อนอยู่เพื่อรับรองผลิตภัณฑ์ของแท้
3. การประกันจากโรงงานผู้ผลิตบรรจุภัณฑ์ตลอดจนเครือข่ายสินค้าทั้งหมด

การบรรจุ - การดูแลการบรรจุผลิตภัณฑ์ของแท้ในทุกขั้นตอนเป็นส่วนสำคัญ สามารถรับรองว่ารหัสการบรรจุตั้งแต่ผู้ผลิตตั้งต้นไม่มีเปลี่ยนแปลง ซึ่งทำให้การตรวจสอบสินค้าง่ายขึ้น หากเกิดตำหนิหรือไม่ตรงกัน การใช้การตรวจสอบหลักฐานจากตำหนิจะช่วยป้องกันบรรจุภัณฑ์ภายใน (เช่น ซองเมล็ดยาที่อยู่ในกล่อง) และช่วยในการป้องกันส่วนประกอบให้สมบูรณ์ ตัวอย่างเช่นบรรจุภัณฑ์ที่มีความพอดีกับ security seals หรือติดกับกล่องที่เจาะรูไว้ อีกทางเลือกหนึ่ง คือ การออกแบบกล่องกระดาษที่พับในด้านที่ถูกหัก (หลักฐานตำหนิ) เมื่อถูกเปิดครั้งแรก

เครื่องหมายพิเศษ - เครื่องหมายชัดเจนหรือที่เห็นได้ด้วยตาเป็นสิ่งรับรองผลิตภัณฑ์ตลอดช่วงเครือข่ายสินค้า (เช่น พ่อค้าขายส่ง ร้านขายยา โรงพยาบาล ฯลฯ) มีสัญลักษณ์คุ้มครองหลากหลายที่ใช้กันในตลาด เช่น ภาพสามมิติ หมึกเปลี่ยนสี และลายน้ำ (ที่ใช้กันบนธนบัตร) เครื่องหมายซ่อนถูกใช้โดยผู้ผลิต เพื่อรับรองผลิตภัณฑ์ของจริงและตรวจสอบของปลอม ตัวอย่างแถบเคมี เช่น หมึก ซึ่งประกอบด้วยสัญลักษณ์เคมีซึ่งสามารถถูกฝังในส่วนประกอบต่างๆ ของบรรจุภัณฑ์

ตัวอย่างของเครื่องหมายพิเศษ จากซ้ายไปขวา ภาพสามมิติ หมึกเปลี่ยนสี และลายน้ำ

(ภาพจาก STP Pharma Pratiques)

ทางเลือกของเทคโนโลยีรับรองของแท้ จะแตกต่างกันในแต่ละผู้ผลิต เพื่อลดความเสี่ยงจากการเลียนแบบโดยผู้ปลอมแปลง ถ้าแต่ละบริษัทมีเทคโนโลยีเป็นของตนเอง ผู้ปลอมแปลงคงต้องพยายามเลียนแบบเครื่องหมายพิเศษทุกแบบเช่นเดียวกับจำนวนผลิตภัณฑ์ที่ต้องการจะปลอม

การทำระบบรหัสมาตรฐาน อนุกรม และระบบเอกลักษณ์

เพื่อเพิ่มเติมจากการที่กล่าวมาขั้นตอนที่สาม คือ การทำระบบรหัสมาตรฐาน อนุกรม และระบบเอกลักษณ์ เนื่องจากรหัสเฉพาะที่พิมพ์บนบรรจุภัณฑ์ขั้นนี้สามารถใช้ในการสืบมาตรฐานและป้องกันยาได้ หากเภสัชกรทราบวิธีการแปลรหัสนั้น

ขณะที่เทคโนโลยี ถูกนำมาใช้ระบุชุดหรือผลิตภัณฑ์จำนวนมากได้ มันยังสามารถนำมาใช้ในระดัเภสัชกรรมได้ด้วย เช่น เภสัชกรสามารถใช้เครื่องอ่านบาร์โคดในการตรวจสอบการรับรองของผลิตภัณฑ์ รวมทั้งข้อมูลอื่นๆ ในบาร์โคดบนผลิตภัณฑ์ เช่น ครั้งที่ผลิตหรือวันหมดอายุ ตรวจสอบทุกแพ็ค ณ จุดจ่ายยาและเชื่อมต่อกับระบบการสั่งยาออนไลน์ (*e-prescription systems*) ช่วยยืนยันว่าผู้ป่วยทุกคนได้รับยาที่ถูกต้อง ยาหมดอายุ รวมทั้งยาปลอม ซึ่งสามารถตรวจสอบได้อย่างอัตโนมัติ อีกทั้งการสุ่มตัวเลขช่วยป้องกันการจ่ายยาปลอมได้

พบได้ว่าผู้ปลอมแปลงก็ติดตามการพัฒนาของเทคโนโลยีใหม่ล่าสุดด้วยเช่นกัน ซึ่งแปลได้ว่าการพัฒนาและปรับปรุงเทคโนโลยีเหล่านั้นยังเป็นสิ่งจำเป็น อย่างไรก็ตาม ยังเป็นข่าวดีว่าเทคโนโลยีเหล่านี้สามารถช่วยเสริมกลยุทธ์ในการต่อต้านการปลอมได้ โดยเฉพาะช่วยในการรับรองของแท้และการตรวจสอบย้อนกลับ.....@@@

ที่มา บทความ เรื่อง "How can technology help to fight counterfeits?" จาก WIPO MAGAZINE ฉบับที่ 5/2009

โดย Thomas Bombelles, Global Challenges Division, WIPO ดัดแปลงจากเรื่องของ Jean-Marc Bobée

กลยุทธ์ในการเข้าถึงการใช้ข้อมูลสิทธิบัตร (ตอนที่ 1)

หทัยทิพย์ สามพันพวง

คำจำกัดความของนวัตกรรม (Defining Innovation)

สำหรับบทความนี้ ผู้เขียนให้คำจำกัดความของคำว่า “นวัตกรรม” หมายถึง “ความก้าวหน้าของการประยุกต์ใช้เทคโนโลยี”

ที่ระดับต่ำสุด “นวัตกรรม” เป็นกระบวนการที่ใช้โดยวิศวกรและนักประดิษฐ์ อย่างไรก็ตาม หากมองในระดับที่สูงขึ้น “นวัตกรรม” เป็นกระบวนการที่สามารถผลักดันกระบวนการทั้งหมดของบริษัทในด้าน R&D และการพัฒนาผลิตภัณฑ์องค์กร นอกจากนี้ “นวัตกรรม” ยังมีบทบาทอย่างมากในส่วนงานอื่น ภายในองค์กรนอกจาก R&D คือ ด้านการตลาด การเงิน กฎหมาย และกลยุทธ์องค์กร แต่ละแผนกขององค์กร รวมถึงวิศวกรและนักประดิษฐ์ ได้รับประโยชน์อย่างมากจากการใช้ข้อมูลสิทธิบัตรทำให้เกิดความหลากหลายของ R&D และกระบวนการกลยุทธ์องค์กร

อะไรคือ ข้อมูลสิทธิบัตร ?

“ข้อมูลสิทธิบัตร” เป็นข้อมูลที่ประกอบด้วย

- เนื้อหาใน สิทธิบัตร (within a patent)
- เกี่ยวกับ สิทธิบัตรหรือกลุ่มสิทธิบัตร (about a patent or group of patents)

สิทธิบัตรประกอบด้วยคลังข้อมูลที่ได้จากการพัฒนาเทคโนโลยีจากอดีต ประมาณร้อยละ 80 ของข้อมูลที่อยู่ในสิทธิบัตรไม่สามารถสืบค้นได้จากแหล่งอื่น สิทธิบัตรจึงเป็นแหล่งข้อมูลหนึ่งที่ช่วยยกระดับคุณค่าของเทคโนโลยี

ข้อมูลสิทธิบัตรประกอบด้วย (a) ข้อมูลที่เปิดเผยชัดเจน (Explicit) และ (b) ข้อมูลที่อยู่ภายในไม่เปิดเผยชัดเจน ผู้อ่านต้องวินิจฉัยตีความเอง (Implicit หรือ inferred)

ข้อมูลสิทธิบัตรที่เป็น Explicit คือ ข้อมูลที่ผู้อ่านสิทธิบัตรสามารถเข้าใจได้จากการประมวลข้อมูลสิทธิบัตรหลายๆ เรื่อง ตัวอย่างของข้อมูลที่ไม่เปิดเผยชัดเจนนี้ได้แก่

- ชื่อสิทธิบัตร (Patent Title)
- เลขที่สิทธิบัตร (Patent Number)
- วันที่ขอขึ้นสิทธิบัตรและวันที่ประกาศ (Patent Filing and Issue Dates)
- ชื่อนักประดิษฐ์ (Inventor Name)
- ชื่อผู้ขอจดทะเบียนสิทธิบัตร (Applicant Name)
- บทคัดย่อสิทธิบัตร (Patent Abstract)
- สิทธิบัตรอ้างอิง/หนังสืออ้างอิง (Patent Citations / References)
- คำอธิบายสิ่งประดิษฐ์ (Description of the Invention)
- ข้อถ้อยสิทธิ (Patent Claims)
- ภาพประกอบ (Drawings)

ข้อมูลสิทธิบัตรที่เป็น Implicit เป็นข้อมูลที่ยากในการดึงข้อมูลนี้จากเอกสารสิทธิบัตรมาใช้ แต่ในหลายด้านของข้อมูลมีคุณค่าต่อนวัตกรรมกระบวนการ (Innovation Process) ข้อมูลสิทธิบัตรที่เป็น Implicit ที่ได้จากการวิเคราะห์สิทธิบัตร ได้แก่

ข้อมูลเชิงคุณภาพ : ข้อมูลจะถูกเชื่อมโยงในเอกสารสิทธิบัตรเฉพาะอย่างใกล้ชิด

ข้อมูลเชิงปริมาณ : เป็นข้อมูลที่ได้จากกระบวนการทางสถิติที่มักใช้วิเคราะห์กลุ่มสิทธิบัตร

ตัวอย่างของข้อมูลสิทธิบัตรที่เป็น Implicit ยังหมายความรวมถึง

- จำนวนสิทธิบัตรที่เจ้าของเดียวกันยื่นขอ
- จำนวนสิทธิบัตรที่แข่งขันกันภายในตลาด
- คุณภาพของสิทธิบัตร หรือ Portfolio ของสิทธิบัตร
- ขอบเขตการคุ้มครองของข้อถ้อยสิทธิ
- แนวโน้มอุตสาหกรรม
- การพิจารณาข้อมูลของคู่แข่ง ด้าน R&D, Cycle Times หรือจุดสนใจของคู่แข่ง

ข้อมูลสิทธิบัตรอาจทำรูปแบบข้อมูลเป็นตาราง กราฟ แผนภูมิวงกลม (Pie Chart) แผนภูมิแท่ง (Bar Chart) และแผนที่สิทธิบัตรซึ่งมีการนำเสนอในรูปแบบอื่น วิธีเหล่านี้เป็นวิธีที่ทำให้การมองและการแปลผลการวิเคราะห์ของสิทธิบัตรกลุ่มใหญ่มีประสิทธิภาพ

ทำไมจึงใช้ข้อมูลสิทธิบัตรเพื่อส่งเสริมกระบวนการนวัตกรรม (Innovation Process)?

เนื่องจากสิทธิบัตรก่อให้เกิด "ฐานะของผลงานสร้างสรรค์" (state of the art) ในเทคโนโลยีเฉพาะใดๆ ที่เป็นประโยชน์ในเวลาที่กำหนด เป็นจุดเริ่มต้นสำหรับความก้าวหน้าของนวัตกรรมที่จะตามมา เมื่อสิทธิบัตรจากสิ่งประดิษฐ์ที่มีอยู่ก่อนแทรกซึมทั่วทั้งองค์กรได้ นวัตกรรมที่คุณภาพสูงกว่าจะเพิ่มจำนวนขึ้นอย่างรวดเร็ว องค์การทรัพย์สินทางปัญญาโลก (WIPO) พบว่าข้อมูลสิทธิบัตรถูกใช้เพื่อ

- เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์และการแก้ปัญหา
- เพื่อเป็นแนวทางของกลยุทธ์การจัดการวิจัยและพัฒนา (R&D)
- เพื่อสนับสนุนการตัดสินใจในการจัดการเกี่ยวกับกลยุทธ์การอนุญาตให้ใช้สิทธิในสิทธิบัตร (Licensing) และการฟ้องร้องดำเนินคดี (Litigation)
- เพื่อประเมินมูลค่าทรัพย์สินทางปัญญาสำหรับการรวมตัวทางธุรกิจและการถือสิทธิ (M&A)

หลายบริษัท มักจะชะลอการสร้างกลยุทธ์นวัตกรรมที่ต้องพึ่งพาสิทธิบัตร ส่วนใหญ่เนื่องมาจากสิทธิบัตรซับซ้อนเข้าใจยาก กระบวนการทางความคิดส่วนใหญ่ถูกใช้ไปกับการตีความสิทธิบัตรที่ไม่ก่อให้เกิดการประดิษฐ์ หรือกระบวนการทางความคิดที่จะทำให้ได้ข้อมูลสิทธิบัตรมีค่าใช้จ่ายสูงเกินไป

สิทธิบัตรตัวแรกที่บริษัทในพื้นที่เทคโนโลยีเฉพาะใดๆ ให้การยอมรับ มักจะทำให้เกิดมูลค่าสูงสุดในระยะยาว จากงานวิจัย เรื่อง "Assessing the R&D management of firms by patent citation: Evidence from US patent" ของนากาโอกะ (Nagaoka) ในปี 2004 แสดงให้เห็นว่าบริษัทที่มุ่งมั่นในการใช้ประโยชน์จากผลงานสร้างสรรค์ที่เกิดขึ้นก่อน (Prior Art) อย่างเป็นระบบ จะมีวงจรการพัฒนาที่ก้าวหน้ารวดเร็วมาก และจะได้รับผลตอบแทนจากการคุ้มครองสิทธิบัตรที่สูงเนื่องจากมีนวัตกรรมที่มีคุณภาพและมีมูลค่าสูง

เนื่องจากกฎระเบียบของสิทธิบัตรที่ระบุไว้ว่า ใครยื่นคำขอรับสิทธิบัตรก่อนจะได้รับการคุ้มครองก่อน และเป็นผู้ชนะที่จะได้รับสิทธิบัตรเรื่องนั้นๆ กระตุ้นให้เกิดการคิดประดิษฐ์ใหม่ๆ เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว และมีข้อถือสิทธิสำคัญๆ ที่มีขอบเขตการคุ้มครองกว้าง

จากการศึกษาขององค์การสิทธิบัตรยุโรป (EPO) เมื่อไม่นานมานี้ แสดงให้เห็นว่า ผู้นำนวัตกรรมในสหรัฐอเมริกาและยุโรปที่มุ่งมั่นในการใช้ข้อมูลสิทธิบัตรพัฒนานวัตกรรมที่มีคุณภาพสูง จะได้เปรียบคู่แข่งที่ไม่ค่อยใช้ข้อมูลสิทธิบัตรหรือไม่ใช้เลย

เพื่อเป็นผู้นำในการพัฒนาสิทธิบัตรที่มีคุณภาพสูงและได้รับส่วนแบ่งการตลาดมากขึ้น ร้อยละ 80 ของผู้นำเหล่านี้กล่าวว่า พวกเขาต้องการข้อมูลของคู่แข่งและข้อมูลทางการตลาดมากขึ้น ตามด้วยข้อมูล เกี่ยวกับนวัตกรรม

บริษัทนวัตกรรมส่วนใหญ่จะให้ความสนใจข้อมูลต่อไปนี้ ตามลำดับ

1. การจับตามองด้านเทคโนโลยี (Technology watch)
2. การจับตามองคู่แข่ง (Competitor watch)
3. การจับตามองตลาด (Market watch)
4. การตื่นตัวด้านบริการ (Alerting services)
5. บริการด้านให้คำปรึกษา (Advisory service)

และพบว่า มากกว่าร้อยละ 80 ของบริษัททั้งหมดสนใจข้อมูลสิทธิบัตรเป็นค่าปานกลางหรือสูง โดยใช้ข้อมูลสิทธิบัตรในขั้นตอนก่อนการพัฒนา (Predevelopment) ร้อยละ 68 ขั้นตอนการพัฒนา (Development) ร้อยละ 62 ในขั้นตอนการตรวจสอบการละเมิด (Checking Infringement) ร้อยละ 48 หรือใช้เป็นส่วนหนึ่งของการดำเนินธุรกิจอย่างต่อเนื่องร้อยละ 29

แม้ว่าสำนักงานสิทธิบัตร จะมีบริการสืบค้นข้อมูลสิทธิบัตรทางอินเทอร์เน็ตฟรี แต่ประมาณร้อยละ 60 ของบริษัทจำนวน 1,900 บริษัท ที่ให้สัมภาษณ์กับ EPO ระหว่างทำการวิจัย เชื่อว่าการจ่ายเงินสำหรับบริการเชิงพาณิชย์จะทำให้ได้ข้อมูลสิทธิบัตรที่เป็น Implicit ซึ่งทำให้ได้กลยุทธ์ที่มีคุณค่าของการวิเคราะห์ภาพรวมและเครื่องมือที่เป็นข้อมูลภาพ

ในทางกลับกัน SMEs (บริษัทขนาดเล็กและขนาดกลางที่มีพนักงานน้อยกว่า 500 คน) จำนวนมาก ยังมีความเข้าใจในการนำข้อมูลสิทธิบัตรไปใช้จริงอยู่น้อย เนื่องจากขาดความคิดในการนำข้อมูลสิทธิบัตรไปใช้เพื่อให้เกิดกระบวนการนวัตกรรม (Innovation process) ได้จริง.@@

ที่มา บทความ เรื่อง "Strategic Approaches To Using Patent Information"

จากเว็บไซต์ www.cafazine.com/depts/article.asp?id=14857&deptid=3 โดย Andy Gibbs

“ทีมงาน จัดหมายข่าว Thai IP Corner”

ปราโมทย์ ธรรมรัตน์

ชมรมต่อยอดเทคโนโลยีและนวัตกรรม

สสวพ. สกว. ห้อง 935 สถาบันค้นคว้าและพัฒนาผลิตภัณฑ์อาหาร

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ จตุจักร กรุงเทพฯ 10900

www.toryod.com

